
3

Vragenuur

Vragenuur

Vragen Tielen

Vragen van het lid Tielen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over **het bericht "Oplichters aan bed gevaar voor patiënt: steeds meer zorgmedewerkers betrapt met vals diploma"**.

De voorzitter:

Dan schuift de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan. We gaan luisteren naar een vraag van mevrouw Tielen van de fractie van de VVD. Het woord is aan haar.

Mevrouw Tielen (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Als je zorg vraagt, als je zorg nodig hebt, dan ben je per definitie afhankelijk. Dat maakt je ook kwetsbaar, zeker als het bijvoorbeeld gaat om je demente vader of je zieke kind. In Nederland hebben we de gezondheidszorg zo georganiseerd dat je kan rekenen op kundige en betrokken professionals. Daar zijn er gelukkig vele duizenden van. Maar wat blijkt? Steeds vaker doen mensen zonder zorgdiploma of zelfs met een valse vog zich voor als zorgmedewerker. Het wordt mij koud om het hart als ik bedenk dat deze fraudeurs of "oplichters", zoals De Telegraaf ze noemt, met hun handen aan die kwetsbare vader zitten of zich zogenaamd bekommeren om jouw dochter die in een jeugdzorginstelling is. Mijn eerste vraag aan de minister is dan ook hoe zij verklaart dat het aantal diplomaafdeurs in de zorg zo sterk is toegenomen. Wat gaat er kennelijk mis in de organisatie van ons zorgsysteem waardoor dit misbruik een vlucht neemt? Wat gaat er mis bij de zorgorganisaties die nu ontdekt zijn door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Helder:

Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor deze vraag van mevrouw Tielen. Laat ik vooropstellen dat deze vorm van fraude een ernstige zaak is vanwege het mogelijke gezondheidsrisico voor cliënten; dat ben ik met mevrouw Tielen eens. Het gaat inderdaad vaak om hele kwetsbare cliënten. Om die diplomaafdeurs tegen te gaan werk ik samen met de ambtgenoten van Justitie en Veiligheid en de ambtgenoten van Onderwijs. De zorgaanbieders zijn eindverantwoordelijk voor het leveren van goede zorg. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het aannemen van personeel met de juiste kwalificaties. Zij kunnen door middel van een uittreksel van de Dienst Uitvoering Onderwijs eenvoudig en kosteloos de echtheid van diploma's en vog's controleren. De vraag van mevrouw Tielen is: wat is de verklaring voor de toename? We zien dat we op dit moment te maken hebben met een enorme krapte in de zorg en met heel veel inzet van personeel dat niet in loondienst is. Daarmee is het dus nóg belangrijker voor werkgevers om de vergewisplicht, die zij hebben, daadwerkelijk uit te voeren. Nogmaals,

zij kunnen dat doen op een gemakkelijke, eenvoudige en vooral kosteloze manier bij de Dienst Uitvoering Onderwijs.

Het is belangrijk dat werkgevers aangifte doen van fraude, zodat er opsporing kan plaatsvinden. Dan kunnen we ouders die dit meerdere keren doen of misschien zelfs diploma's ter beschikking stellen die gekocht kunnen worden, in de kraag vatten. Naar aanleiding van de vragen wil ik de oproep aan alle werkgevers herhalen om vooral de documenten te controleren die bij een sollicitatie worden overhandigd. Zorg ervoor dat het wordt gemeld bij de IGJ of doe aangifte bij de politie, zodat we het net kunnen sluiten voor degenen die dit doen. Dat is de enige manier om de zorg veilig te houden.

Mevrouw Tielen (VVD):

Ik wil zo nog wel doorgaan op die zogenaamde vergewisplicht, maar eerst heb ik de volgende vraag. Als je snel rijk wilt worden, is in de zorg werken zonder diploma niet de meest voor de hand liggende optie; dat zal de minister met mij eens zijn. Dus als dat gebeurt, is er bij dit soort fraude waarschijnlijk nog wel wat meer aan de hand. Dat blijkt ook uit berichten van bijvoorbeeld Omroep Gelderland, over Het Dorp in Arnhem. Naast valse diploma's wordt er vals of dubbel gedeclareerd of is er sprake van andere bijvangst. Is de minister bereid om een wat groter onderzoek te doen naar hoe vaak dit soort fraude gepaard gaat met andere vormen van fraude? Waar hebben we het daadwerkelijk over? De minister zei: ik doe een oproep om melding te doen bij de IGJ. De IGJ heeft een aantal meldingen benoemd — daarom hebben we het erover — maar waarschijnlijk is dat toch een topje van de ijsberg.

Minister Helder:

Dat is zeker onderdeel van het onderzoek naar fraude. Denk ook aan de mogelijkheid dat zorgpartijen, maar ook andere partijen zoals gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren, die informatie kunnen delen. Daarom hebben we natuurlijk nieuwe wetgeving. Ook komt het Informatie Knooppunt Zorgfraude er. Als het goed is, treedt het in juli van dit jaar in werking. Het Waarschuwingsregister zorgfraude treedt in werking per 1 januari 2025. Dat zijn dingen die we onder andere doen om ervoor te zorgen dat we de zorgfraude kunnen verminderen.

Daarnaast zijn er pilots geweest, onder andere met zorgverzekeraar DSW, om te kijken hoe we aan de voorkant kunnen zien of er zorgaanbieders bij zitten die deze fraude plegen. Ik ben het helemaal met mevrouw Tielen eens dat het vaak hand in hand gaat. Dat is niet altijd zo, maar we zien dat het vaak hand in hand gaat. We moeten die vragen aan de voorkant stellen, om ervoor te zorgen dat dit soort aanbieders er niet kunnen zijn in de zorg, dat die niet operationeel kunnen worden. Dat zijn dus de dingen die ik doe.

Ben ik bereid om breder onderzoek te doen? Dat doen we in het kader van zorgfraude. Ik heb uiteraard ook met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd gesprekken over diplomaafdeurs, om te kijken of we nu het topje van de ijsberg zien of dat er meer is. In 2023 ging het om 118 meldingen. Nogmaals, ieder fraudegeval is er eentje te veel, maar als je het afzet tegen grosso modo 1,4 miljoen mensen die in de zorg werken, is het natuurlijk een relatief klein aantal. Aan de andere kant kan dit het topje van de ijsberg zijn. Iedere fraude met een diploma is er ook wat mij betreft

eentje te veel, juist om de redenen die mevrouw Tielen noemt.

Mevrouw Tielen (VVD):

De minister zegt: ik doe al onderzoek naar diplomafraude en ik herken dat het vaak hand in hand gaat met andere soorten fraude. Kan de minister mij nog uitleggen wat we in juli — volgens mij hoorde ik haar "juli" noemen — aan kennis hebben die we nu nog niet hebben? Wat hebben we nodig om ervoor te zorgen dat ... De minister zegt terecht: het zijn er maar een paar, als je het vergelijkt met de 1,4 miljoen mensen in Nederland die in de zorg werken. Maar nogmaals, als het om mijn demente vader of mijn dochter in een jeugdzorginstelling zou gaan, maakt het mij helemaal niet uit hoeveel er goed zijn. Dan wil ik die ene foute gewoon niet in de buurt hebben van die kwetsbare zorgvrager.

Minister Helder:

Dat ben ik van harte met mevrouw Tielen eens. Specifiek wat betreft het bestrijden van fraude heb ik net al even de Wtza genoemd, de Wet toetreding zorgaanbieders. Er is inmiddels een meldplicht in werking getreden, zodat we nieuwe zorgaanbieders eerder in beeld hebben en we op die manier ook de inspectie in staat stellen om daarin risicogestuurd toezicht uit te oefenen. Tegelijkertijd helpt die wet voor bewustwording bij zorgaanbieders over de kwaliteitseisen die we stellen en de vergewisplicht. Het helpt om van tevoren duidelijk te maken dat ze daaraan moeten voldoen en dat ze daarin ook een verantwoordelijkheid dragen. Naast de meldplicht is er voor een aantal categorieën van zorgaanbieders ook nog een vergunningplicht. De criteria om die vergunning te weigeren zijn uitgebreid als het gaat om goede zorg. Rechtsmatig declareren moet bijvoorbeeld aannemelijk zijn. Daarnaast heb ik net gezegd dat de pilot met de inspectie, de NZa en zorgverzekeraar DSW loopt. Daarmee bekijken we hoe we die screening aan de voorkant nog verder kunnen verbeteren. Die uitkomsten zijn inmiddels via de brief over de invoeringstoets van de Wtza met u gedeeld. Dat loopt dus ook.

Mevrouw Tielen (VVD):

Tot slot. Ik hoor heel veel, maar ik heb volgens mij nog weinig concreets in handen. De minister zegt terecht dat werkgevers, ofwel zorgaanbieders, verplicht zijn om een toets te doen om te bekijken of mensen überhaupt een diploma hebben, en in sommige gevallen of ze in het BIG-register staan.

In andere gevallen, als er een vog nodig is, wordt dan bekeken of dat een echte vog is, om het maar zo te zeggen. Wat gaan we nou doen om die werkgevers, aan de ene kant, te informeren en, aan de andere kant, op de vingers te tikken als ze die plicht niet uitvoeren? Zij zijn er namelijk wel verantwoordelijk voor dat die handen rondom de zorgvraag ook kundige handen zijn met de juiste bevoegdheden zoals die in een diploma horen vast te liggen.

Minister Helder:

Dat werkt natuurlijk twee kanten op. De werkgevers moeten zich daarvan bewust zijn en daar moeten we ook op toezien. De IGJ toetst daar natuurlijk op. Dat valt namelijk al onder de Wkkgz als het gaat om goede zorg. Voor goede zorg heb

je ook gediplomeerde medewerkers nodig. Daar hebben we in de zorg een uitgebreid beroepensysteem voor. Aan de andere kant zijn het natuurlijk de medewerkers zelf die zich goed moeten realiseren dat als ze een niet eerlijk verkregen diploma gebruiken, ze ook strafbaar zijn, ze een forse taakstraf kunnen oplopen en ze bij recidive zelfs een gevangenisstraf kunnen oplopen. Ik denk dat het niet alleen belangrijk is om daar via de inspectie op toe te zien, maar ook dat er gezorgd wordt voor voorlichting. Dat is wat we onder andere doen in het kader van de Wtza. De zorgaanbieders moeten zich melden als ze nieuwe toetreders zijn. Zo moeten ze zich veel meer bewust zijn van de kwaliteitseisen waaraan ze ook echt moeten voldoen.

Ten slotte. Het helpt natuurlijk als alle zorgaanbieders die dit op het spoor komen daadwerkelijk een melding doen bij de IGJ en over willen gaan tot aangifte. Dat is de manier om de partijen die dit produceren aan te pakken.

Mevrouw Tielen (VVD):

Tot zover.

De voorzitter:

Dank, mevrouw Tielen.

Mevrouw Agema (PVV):

Ik hoorde dat zorgverzekeraar DSW vorig jaar een tandartsenpraktijk uit de lucht gehaald heeft waar niemand een diploma had. Je zal er maar in de stoel gelegen hebben! We krijgen dit soort signalen overal vanuit de zorg. Ik hoorde de minister net zeggen dat iemand die deze fraude pleegt en mensen in levensgevaar brengt wel een taakstraf kan krijgen. Ik vind dat echt niet genoeg. Kan de minister eens bekijken of we die straf niet kunnen opschroeven?

Minister Helder:

Twee dingen. Mevrouw Agema zegt: een hele praktijk met ongediplomeerde mensen. Daarvan zou ik zeggen dat ook de zorgaanbieder die die mensen in dienst heeft natuurlijk de wet overtreedt. Ik denk dat de straf daarvoor wel wat hoger is. Maar het betreft geen lichte taakstraf. We hebben het dan echt over een taakstraf van 160 tot 200 uur, zeg ik even uit mijn hoofd. Bij recidive, dus als het diploma weer gebruikt is, is het echt een gevangenisstraf. Die is onvoorwaardelijk. Er is dus al een behoorlijke straf. Het meest effectieve wat we nu kunnen doen, is zorgen dat we meer van dit soort dingen op het spoor komen. Daar zit ook echt een verantwoordelijkheid. We moeten de nieuwe zorgaanbieders aan de voorkant goed screenen. En als er voorbeelden zijn, moet er aangifte worden gedaan en melding bij de inspectie, zodat we ze op het spoor kunnen komen.

Mevrouw Westerveld (GroenLinks-PvdA):

Het probleem is nou juist dat het hier vaak gaat om hele kwetsbare groepen: demente ouderen, mensen in de jeugdzorg, ggz, gehandicaptenbeleid. Dat zijn ook degenen die niet altijd kunnen melden, omdat ze soms volledig afhankelijk zijn van die zorgverlener. Ik heb een hele eenvoudige vraag aan de minister en die heb ik de afgelopen jaren wel vaker gesteld. Wat gaat zij nu doen om te voorkomen dat dit weer gebeurt en dat we volgende week hier weer staan? Wat gaat zij nu echt doen om ervoor te zorgen

dat er door de inspectie actief toezicht wordt gehouden, dus juist om te voorkomen dat dit soort signalen ons iedere week opnieuw bereiken? Dan worden wij hier weer boos, terwijl de grote fout toch echt in het systeem zit.

Minister Helder:

De inspectie heeft hier echt aandacht voor. We spreken erover en de inspectie doet meer onderzoek om te kijken hoe vaak dit voorkomt. Dat loopt dus in ieder geval. Ik zei net al dat het ook ontzettend belangrijk is om werkgevers op hun plichten te wijzen en dat er melding van gemaakt wordt als bijvoorbeeld een onafhankelijke cliëntondersteuner het vermoeden heeft van diploma fraude, dus dat iemand ongediplomeerd is. Dat kan iedereen doen bij de IGJ. Doe dat ook vooral. Doe ook aangifte waar echt sprake is van diploma fraude, want dan kunnen we ook iedereen die dit doet, in de kraag vatten. Dan is de inspectie natuurlijk ook in staat om dat risicogestuurd toezicht uit te oefenen. Ik ga nu wat herhalen. Daarnaast geeft de Wtza ons nu echt wat in handen omdat nieuwe zorgaanbieders zich moeten melden, zodat we ook echt kunnen zorgen dat nieuwe zorgaanbieders weten aan welke kwaliteitseisen ze moeten voldoen en dat ze dat vervolgens ook doen. Over de ernst van de zaak ben ik het volledig eens met mevrouw ... Sorry!

De voorzitter:
Westerveld.

Minister Helder:

... Westerveld eens. Excuses. Het gaat heel vaak om hele kwetsbare cliënten en het gaat ook heel vaak hand in hand met zorgfraude. Daarom sta ik er ook echt voor om dat te veranderen.

De voorzitter:
Dank u wel. Dank aan de minister voor haar aanwezigheid hedenmiddag.